

5 Trädgårdsodling

Kapitel 5 innehåller information om

– Frilandsarealer

– Växthus- och bänkgårdsytor

– Skördar av köks- och trädgårdsväxter, frukt och bär

Ekologisk odling av trädgårdsväxter redovisas i kapitel 11

Sammanfattning

År 2002 bedrevs enligt trädgårdsinventeringen 2003 trädgårdsodling vid ca 3 000 företag i landet. Frilandsodling förekom på 68 procent av företagen på en sammanlagd areal av 12 100 hektar. Växthusodling förekom på 1 100 företag med en sammanlagd yta av 3,4 milj. m² (**tabellerna 5.1–2**).

Av arealen för köksväxter var morotsarealen störst (1 800 ha) följt av ”övriga köksväxter” (1 200 ha) samt isbergssallat (1 100 ha) år 2002. Vissa köksväxter redovisas för 2004, däribland morötter (2 100 ha) och isbergssallad (926 ha) (**tabell 5.3**).

Äpplen och jordgubbar svarade för de största arealerna av frukt respektive bär.

Av den totala frilandsarealen år 2002 upptog morötter och jordgubbar mer än en tredjedel. Morötter odlades av 453 och jordgubbar av 597 företag.

Odlingen av trädgårdsväxter i växthus och bänkgård dominerades på köksväxtsidan av tomater och gurka år 2002. En minskning har dock skett till 2004. Bland snittblommorna användes mer än hälften av arealen för odling av rosor. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande (**tabell 5.5**).

Både antalet företag och den odlade ytan av snittblommor i växthus/bänkgård fortsätter att minska. År 2002 upptog odlingen av snittblommor i växthus och bänkgård en yta av

114 500 kvadratmeter vid total 64 företag. Ytan för köksväxter har dock ökat något sedan 1996, med ca 15 procent och upptar nu 155 ha (**tabell 5.6**).

Om statistiken

Trädgårdsodling

Med trädgårdsodling avses odling av köksväxter, blommor, krukväxter, frukt, bär och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag avses företag och andra enheter (institutioner, anstalter m.fl.) med trädgårdsodling omfattande minst 200 m² växthus eller minst 0,25 hektar frilandsareal. Odlingar i hemträdgårdar eller för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor vid lantbruksregistreringen

Uppgifter om frilandsarealer och växthusytor har i huvudsak erhållits årligen under perioden 1970–1999 genom lantbruksregistreringen i juni. Undantag har skett främst de år då särskild trädgårdsräkning/-inventering görs. LBR-insamlingen syftar enbart till att ge en grov bild av produktionsresurserna inom frilands- och växthusodlingen vad avser antal företag, arealer, växthusytor m.m.

Trädgårdsräkningar och -inventeringar

Intermittent sedan 1977 har med 3–5 års mellanrum uppgifter insamlats i särskilda trädgårdsräkningar/-inventeringar. Räkningarna/inventeringarna syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen för LBR. I trädgårdsräkningarna erhålls för frilandsodlingen bl.a. skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar som genomförts avseende 1984, 1990, 1996 och 2002 skiljer sig från trädgårdsräkningarna främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m.m.

Trädgårdsräkningar/-inventeringar avses ske växelvis vart tredje år.

Produktion och odlade arealer 2004 redovisas för tretton av de viktigaste trädgårdsprodukterna i Sverige. Statistiken baseras på en urvalsundersökning till ca 1 100 trädgårdsföretag.

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodling enligt LBR har publicerats av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0001. Skörd av trädgårdsväxter 2004 har publicerats i JO 37 SM 0501. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 2003 har publicerats i J 33 SM 0301 och från trädgårdsräkningen 2000 i JO 36 SM 0001.

Trädgårdsinventeringen 2003 och trädgårdsräkningen 2000 är tillgänglig på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Statistik rörande ekologiskt odling redovisas i kapitel 11.

Tabell 5.1

Växthus- och bänkgårdsyta samt frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling den 31 december 1999 och 2002¹*Areas of greenhouses, frames and outdoors cultivation and number of enterprises*

Storleksgrupp, hektar åkermark	Växthus		Bänkgård, plasttunnlar		Friland		Totala antalet företag ²
	Yta, 1 000-tals m ²	Antal företag	Yta, 1 000-tals m ²	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
1999							
– 2,0	2 474	794	20	41	212	203	890
2,1– 5,0	292	144	4	11	557	282	351
5,1– 10,0	171	71	3	7	779	259	288
10,1– 20,0	124	79	2	4	1 484	369	393
20,1– 30,0	26	44	–	–	1 044	218	235
30,1– 50,0	60	44	1	3	1 420	295	304
50,1–100,0	52	48	14	7	3 197	409	419
100,1–	75	40	2	4	3 541	311	319
Hela riket							
2002	3 373	1 143	.. ³	.. ³	12 081	2 044	3 004
1999	3 273	1 264	44	77	12 233	2 346	3 199
1996	3 394	1 414	.. ³	.. ³	13 412	2 869	3 729
1993	3 357	1 524	81	174	12 921	3 300	4 214
1990	3 282	1 460	.. ³	.. ³	12 144	3 452	4 326
1987	3 345	1 609	97	287	13 456	4 106	5 028
1984	3 370	1 696	.. ³	.. ³	13 463	4 388	5 296
1981	3 545	1 854	160	517	11 898	3 961	4 907

1) För 2002 finns ingen statistik uppdelad på storleksgrupp, hektar åkermark.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling kan överstiga totala antalet.

3) Bänkgårdsytan redovisas inte vid trädgårdsinventeringar.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

Tabell 5.2**Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1981–2002***Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoors cultivation and number of enterprises*

	1981 ¹	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002
Växthus								
yta, 1 000 m ²	3 545	3 370	3 345	3 282	3 357	3 394	3 273	3 373
antal	1 854	1 696	1 609	1 460	1 524	1 414	1 264	1 143
Bänkgård								
yta, m ²	159 525	.. ²	96 835	.. ²	80 607	.. ²	44 424	.. ²
antal	517	.. ²	287	.. ²	174	.. ²	77	.. ²
Friland								
yta, m ²	11 898	13 463	13 456	12 144	12 921	13 412	12 233	12 081
antal	3 961	4 388	4 106	3 452	3 300	2 869	2 346	2 044
Totalt								
antal företag	4 907	5 296	5 028	4 326	4 214	3 729	3 199	3 004

1) Fr.o.m. 1981 är statistiken avgränsad till företag med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsareal.

2) Bänkgårdsyta redovisas inte vid trädgårdsinventeringarna.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

Tabell 5.3

Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland

Outdoor cultivation of horticultural plants

Avser företag med minst 0,25 hektar frilandsareal

Figures for holdings with at least 0.25 hectares outdoor cultivation

Växtslag	1999 ¹			2002 ¹			2004 ²	
	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ²	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ³	Areal, hektar	Skörd, ton
<i>Köksväxter</i>								
Gurka	293	13 276	159	278	12 313	117	205	10 800
Blomkål	341	6 028	105	316	4 850	98	351	5 600
Vitkål	447	19 842	201	385	13 405	189	474	20 800
Salladskål	69	1 194	47	75	1 782	38
Matlök	791	35 283	313	805	23 228	311	915	31 500
Purjolök	138	3 245	105	99	2 574	115	122	2 400
Morötter	1 756	84 308	500	1 820	84 784	453	2 060	109 900
Rödbetor	303	14 400	162	255	9 330	177
Isbergssallat	687	19 325	138	1 092	23 350	114	926	23 300
Annan sallat	39	538	42	94	865	63
Majs	84	524	87	126	425	91
Kälrötter	197	5 945	154	175	4 080	147
Övriga köksväxter	1 006	..	478	1 246	..	453
Summa köksväxter	6 150	..	1 158	6 767	..	1 045
<i>Frukt</i>								
Äpple	1 531	18 006	296	1 334	18 005	231	1 380	18 500
Päron	185	1 159	133	172	1 972	111
Plommon	101	388	148	169	495	135
Körsbär	195	196	73	188	621	65
Summa frukt	2 011	..	365	1 862	..	350
<i>Bär</i>								
Jordgubbar	2 707	12 520	771	2 209	9 845	597	2 001	11 500
Hallon	117	118	156	130	191	156
Svarta vinbär	415	478	186	471	395	184
Övriga bär	119	159	56	99	..	61
Summa bär	3 358	..	949	2 909	..	811
<i>Snittblommor</i>	47	61 563 ⁴	97
<i>Plantskoleväxter</i>	616	24 284 ⁴	181	435	16 781	160

1) Trädgårdsräkning 1999. Trädgårdsinventering 2002, se sid. 75 för mer information.

2) Urvalsundersökning, se sid. 76.

3) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

4) Blommor och plantskoleväxter redovisas i 1 000 styck.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

Tabell 5.4
Frilandsodlingens omfattning 1981–2002
Outdoors cultivation

	1981	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002
Köksväxter								
areal, hektar	5 398	6 412	6 235	5 791	6 257	6 572	6 150	6 767
antal företag	2 022	2 448	2 321	1 825	1 693	1 424	1 158	1 045
Frukt								
areal, hektar	3 039	3 108	3 115	2 391	2 334	2 232	2 011	1 862
antal företag	620	623	558	503	460	425	365	350
Bär								
areal, hektar	2 562	2 990	3 239	3 140	3 439	3 733	3 358	2 909
antal företag	1 285	1 458	1 429	1 236	1 249	1 140	949	811
Snittblommor								
areal, hektar	92	87	73	65	89	67	47	..
antal företag	267	231	200	156	200	168	97	..
Plantskoleväxter								
areal, hektar	751	793	737	706	740	761	616	435
antal företag	327	310	303	246	230	194	181	160

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.

Tabell 5.5

Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Växtslag	2002 ¹			2004 ²	
	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000-tal	Antal företag ³	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000-tal
<i>Köksväxter</i>					
Tomater	642 133	22 771 ⁴	262	505 300	19 400 ⁴
Gurka	605 935	22 937 ⁴	238	471 300	19 600 ⁴
Melon	18 622	175 ⁴	28
Kruksallat	70 790	14 980	10	38 700	12 700
Huvud-, annan sallat	69 825	3 836	27
Kryddväxter	53 291	22 557	36	71 800	23 800
Jordgubbar	52 218	248 ⁴	20
Övriga köksväxter	27 728	38	407
Summa köksväxter	1 488 324	..	407
<i>Snittblommor</i>					
Rosor	78 268	10 032	17
Krysanthemum	17 988	432	33
Alstroemeria	4 884	477	10
Övriga snittblommor	13 322	443	26
Summa snittblommor	114 462	11 383	64
<i>Lökblommor till snitt</i>					
Tulpaner		112 025	252		..
Narcisser		1 023	169		..
Övriga lökblommor		2 580	37		..
Summa lökblommor till snitt		115 628	272		..
<i>Krukväxter</i>					
Begonia		5 066	204		..
Krysanthemum		2 506	36		..
Cyklamen		1 290	125		..
Julstjärna		6 112	224		..
Pelargon		11 352	548		..
Saint paulia		2 099	26		..
Kalanchoe		3 934	26		..
Impatiens		1 838	184		..
Primula		1 516	51		..
Marguerite		2 569	242		..
Gröna växter		1 089	95		..
Praktpetunia, stor och småbladig		1 319	335		..
Övriga krukväxter		7 671	272		..
Summa krukväxter		48 361	619		..
<i>Övrigt</i>					
Lökblommor i kruka		13 072	364		..
Utplanteringsväxter		65 017	690		..
Sticklingar eller plantor för vidare kultur		169 711	227		..

1) Trädgårdsräkning-/inventering, se sid. 75.

2) Urvalsundersökning, se sid. 76.

3) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

4) Tomater, gurka, melon och jordgubbar redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000-tal.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning-/inventering.

Tabell 5.6**Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1984–2002***Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames*

	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002
Köksväxter							
yta, 1 000-tals m ²	1 580	1 562	1 774	2 048	1 349	1 453	1 551
antal företag	739	641	566	607	517	462	429
Snittblommor							
yta, 1 000-tals m ²	534	399	309	266	185	160	114
antal företag	424	341	228	211	134	90	64
Krukväxter							
kvantitet, 1 000-tal	37 384	46 719	46 347	49 835	47 451	48 511	48 361
antal företag	834	812	697	765	630	608	619
Lökblommor							
kvantitet, 1 000-tal ¹	130 602	133 880	122 488	126 919	116 806	116 145	128 700
antal företag	641	587	467	487	383	380	388
Utplanteringsväxter							
kvantitet, 1 000-tal	51 672	60 229	70 410	68 487	64 759	63 101	65 017
antal företag	.. ²	970	846	916	779	705	690
Sticklingar och småplantor							
kvantitet, 1 000-tal	61 699	111 074	117 605	180 675	144 965	176 556	169 711
antal företag	.. ³	586	326	709	216	203	227

1) Uppgifter för både lökblommor/snitt och i kruka.

2) Uppgiften ej tillgänglig för utplanteringsväxter totalt.

3) Uppgiften ej tillgänglig för sticklingar och småplantor totalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Trädgårdsräkning/-inventering.